

RZECZPOSPOLITA POLSKA
PROKURATOR GENERALNY

Warszawa, dnia 20 sierpnia 2013 r.

PG VII G 025/273/13
dot. GMS-WP-173-233/13

Pan
Adam Podgórski
Zastępca Szefa
Kancelarii Sejmu

Stanisław Ruciński

W związku z przekazaniem do zaopiniowania *prezydenckim projektem ustawy o Trybunale Konstytucyjnym*, uprzejmie przedstawiam następującą opinię.

Nie budzi zastrzeżeń i w pełni zasługuje na poparcie wychodząca od Prezydenta inicjatywa uchwalenia nowej ustawy o Trybunale Konstytucyjnym, a argumenty wspierające tę inicjatywę, zawarte w uzasadnieniu projektu nie podlegają dyskusji.

Niemniej niektóre z proponowanych w projekcie rozwiązań nasuwają potrzebę wyrażenia wątpliwości.

1. Przede wszystkim, z uwagi na rolę Prokuratora Generalnego w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym, poważnego namysłu wymaga propozycja wyrażona w art. 57 i 58 projektu. W art. 57 zdanie wstępne stanowi „Uczestnikami postępowania przed Trybunałem są:”, po czym następuje wyliczenie uczestników. Pkt 10 tegoż artykułu brzmi: „Prokurator Generalny w sprawach rozpoznawanych przez Trybunał w pełnym składzie oraz prokurator Prokuratury Generalnej w sprawach

WYDZIAŁ PREZYDIALNY

L.dz. ....

rozpoznawanych w innych składach.”. Oznacza to, że uprawnienia procesowe strony (uczestnika postępowania) w sprawach rozpoznawanych przez Trybunał w składach pięciosobowych i trzyosobowych będą przysługiwać prokuratorowi Prokuratury Generalnej. Oznaczałoby to jednocześnie, że stanowisko w takiej sprawie powinno być stanowiskiem prokuratora a nie Prokuratora Generalnego. Taka konstrukcja projektowanych przepisów nie wyjaśnia, od jakiego etapu postępowania konkretny prokurator Prokuratury Generalnej stawałby się samodzielnym uczestnikiem postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym. Oczywiście jest, że i obecnie stanowiska w sprawach przygotowywane są przez prokuratorów-referentów i mają oni upoważnienie do występowania przed Trybunałem, jednak nie stają się uczestnikami postępowania, a jedynie są przedstawicielami Prokuratora Generalnego. Przy proponowanej redakcji art. 57 prokuratorzy, którym w ramach organizacji pracy Prokuratury Generalnej zostałaby przydzielona konkretna sprawa, byłiby od tej chwili uczestnikami postępowania. Wydaje się, że obecny model, w którym uczestnikiem postępowania jest Prokurator Generalny, zaś w zależności od składu Trybunału zróżnicowana jest jego reprezentacja zapewnia kontrolę Prokuratora Generalnego nad prezentowanymi w postępowaniach stanowiskami. Na marginesie warto zauważyć, że we wstępnym etapie postępowania przed Trybunałem nie zawsze można jednoznacznie ustalić w jakim składzie sprawa będzie rozpoznawana (vide art. 47 ust. 1 pkt 1 lit e i f projektu). Wreszcie, gdy zmieni się skład Trybunału w sytuacji uregulowanej w art. 47 ust.2 projektu (gdy następuje skierowanie sprawy pełnemu składowi na wniosek składu orzekającego). W takiej sytuacji musiałaby nastąpić zmiana uczestnika postępowania.

Wydaje się, że charakter i znaczenie spraw rozpoznawanych przez Trybunał Konstytucyjny przemawia za zachowaniem zasady, iż to Prokurator Generalny jest uczestnikiem tego postępowania, zaś prokuratorzy Prokuratury Generalnej biorą udział jedynie jako jego przedstawiciele, z wyjątkiem gdy ustawa wymaga osobistego udziału w sprawie Prokuratora Generalnego, względnie jego zastępcy.

W związku z powyższym pod rozwagę przedstawiam propozycję zachowania w art. 57 pkt 10 obecnej formuły, przez przyjęcie, że uczestnikiem w każdej sprawie jest Prokurator Generalny, natomiast w art. 58 w dodanym ust. 5 określenie reprezentacji

Prokuratora Generalnego przez sformułowanie : „ W sprawach rozpoznawanych przez Trybunał w pełnym składzie Prokurator Generalny działa osobiście lub przez swego zastępcę. W sprawach rozpoznawanych i innych składach przedstawicielem Prokuratora Generalnego może być wyłącznie prokurator Prokuratury Generalnej.”.

2. Wydaje się celowym uregulowanie w ustawie granicznego wieku dla kandydata do powołania na stanowisko sędziego Trybunału Konstytucyjnego. Refleksja ta nasuwa się na tle obecnej regulacji.

Obecnie obowiązujące przepisy ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U Nr 102, poz. 643 z późn. zm.) nie określają ograniczeń wiekowych dla sędziów Trybunału. Sędziowie ci wybierani są na 9 letnią kadencję, po zakończeniu której przechodzą w stan spoczynku, bez względu na wiek (art. 6 ust.6). Ustawa ta jedynie w szczerkowym zakresie reguluje kwestie związane ze statusem sędziów Trybunału, odsyłając w nieuregulowanym zakresie do przepisów dotyczących sędziów Sądu Najwyższego (art. 6 ust.8). Jako zasadę przyjęto zatem, że wybraną w skład Trybunału Konstytucyjnego może być osoba, która w chwili wyboru nie osiągnęła maksymalnego wieku dopuszczanego dla zajmowania stanowiska sędziego Sądu Najwyższego, tj 70 lat. Sędzia wybrany do Trybunału Konstytucyjnego w wieku zbliżającym się do 70 lat pełni tę funkcję przez cały okres kadencji, tj niemal do ukończenia 79 lat. Jednocześnie z inicjatywy Prezydenta rozpatrywany jest w Sejmie projekt ustawy podwyższającej dopuszczalny wiek wykonywania przez sędziów Sądu Najwyższego ich obowiązków do 75 lat.

Projektowana ustawa w tym zakresie zawiera rozwiązanie analogiczne (vide art. 46 projektu). Ewentualne wydłużenie wieku obligatoryjnego przejścia w stan spoczynku dla sędziów Sądu Najwyższego automatycznie spowoduje przesunięcie granicy wieku dopuszczalnego dla kandydatów do Trybunału Konstytucyjnego, a w efekcie także maksymalnego wieku dopuszczalnego dla kontynuacji kadencji sędziego Trybunału Konstytucyjnego, hipotetycznie do 84 roku życia. Wydaje się, że dla uniknięcia takiego efektu pożądane byłoby uzupełnienie treści projektowanego art. 18 ust. 1 pkt 6 i nadanie mu brzmienia „6) w dniu wyboru ma ukończone 40 lat i nie ukończyła 70 lat;”.

3. Rozważenia wymaga ewentualne doprecyzowanie art. 58 ust. 4 projektu, który stanowi, iż przedstawicielem sądu pytającego w toku postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym może być tylko sędzia składu orzekającego w sprawie, w której zostało przedstawione pytanie prawne. Przepis ten bowiem, ani też przedstawiony w tym względzie projekt uzasadnienia, nie wyjaśniają, czy przedstawicielem sądu pytającego może być każdy sędzia, który brał udział w orzekaniu w danej sprawie, niezależnie od etapu postępowania, a także niezależnie od tego, czy brał udział w wydaniu postanowienia obejmującego pytanie prawne (co sugerować może literalne brzmienie omawianej regulacji), czy też jednak przedstawicielem sądu powinien być sędzia składu orzekającego, który wydał postanowienie w sprawie przedstawienia Trybunałowi Konstytucyjnemu pytania prawnego. Wydaje się, iż względy funkcjonalne i celowościowe, związane z przebiegiem postępowania przed Trybunałem, przemawiałyby za przyjęciem drugiej z przedstawionych opcji. Usunięcie ewentualnych rozbieżności interpretacyjnych implikować może potrzebę doprecyzowania treści art. 58 ust. 4 projektu w tym właśnie kierunku.

4. Wątpliwości budzić może także treść art. 67 ust. 4 projektu, w zakresie w jakim przewiduje wstrzymanie biegu terminu do wniesienia skargi konstytucyjnej w przypadku złożenia wniosku o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego.

Zdanie drugie powołanego przepisu przewiduje bowiem, iż w przypadku odmowy ustanowienia pełnomocnika z urzędu wznowienie biegu terminu następuje pierwszego dnia po dniu doręczenia skarżącemu prawomocnego postanowienia sądu. W sytuacji zatem, gdy wnioskodawca, po otrzymaniu odpisu nieprawomocnego postanowienia, którym nie uwzględniono jego wniosku, nie zdecyduje się zaskarżyć tego postanowienia, powstać może, przy proponowanej redakcji art. 67 ust. 4 zd. drugie, problem, od jakiej daty należy liczyć wznowienie biegu terminu, tj. od dnia doręczenia odpisu postanowienia sądu I instancji (co jednak nie wydaje się możliwe do zaakceptowania), czy też od dnia następnego po dniu stwierdzenia jego prawomocności. Zauważyć bowiem należy, iż przepis ten stanowi, że wznowienie biegu terminu następuje po doręczeniu prawomocnego postanowienia sądu, a żadna z regulacji procedury cywilnej nie przewiduje ponownego doręczenia wnioskodawcy w

takim przypadku, i to z urzędu, odpisu prawomocnego postanowienia sądu wydanego w tym przedmiocie.

5. W art. 70 projektu przewiduje się odstępianie od wyrażanej dotychczas w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego zasady dyskontynuacji postępowania wszczętego na podstawie wniosku grupy posłów lub senatorów, o którym mowa w art. 191 ust. 1 pkt 1 Konstytucji, w przypadku zakończenia kadencji Sejmu i Senatu, wobec utraty legitymacji do występowania przed Trybunałem w charakterze wnioskodawcy¹. Projektowany aktualnie przepis stanowi bowiem, iż zakończenie kadencji Sejmu lub Senatu w takiej sytuacji nie będzie wstrzymywać postępowania w sprawie. Równocześnie jednak w art. 71 ust. 1 projektu przewidziano, iż po zakończeniu kadencji obu izb parlamentu postępowanie w powyższych sprawach ulega zawieszeniu na okres 6 miesięcy, za wyjątkiem przypadku określonego w ust. 2.

6. Rozważenia wymaga także ewentualna potrzeba doprecyzowania rozwiązań przyjętych w art. 82 ust. 2 i art. 94 ust. 2 projektu, w zakresie w jakim obligują skład orzekający Trybunału do rozstrzygnięcia o rozpoznaniu wniosku, pytania prawnego lub skargi na rozprawie bądź posiedzeniu niejawnym.

Powołane przepisy nie przewidują bowiem rodzaju posiedzenia, na jakim Trybunał winien rozstrzygnąć te kwestie. Art. 75 projektu stanowi jednak, iż w sprawach nieuregulowanych w ustawie do postępowania przez Trybunałem należy stosować odpowiednio przepisy ustawy - Kodeks postępowania cywilnego.

Zgodnie z art. 148 § 1 k.p.c. jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, posiedzenia sądowe są jawne, a sąd orzekający rozpoznaje sprawy na rozprawie. Odpowiednie zastosowanie art. 148 § 1 k.p.c., wobec braku odmiennego uregulowania w przedstawionym projekcie ustawy, może zatem powodować konieczność rozstrzygnięcia kwestii związanych ze sposobem rozpoznania sprawy na posiedzeniu jawnym.

Zaznaczyć jedynie można, iż w wielu przypadkach projektodawca w sposób wyraźny upoważnia Trybunał Konstytucyjny do rozpoznania określonych

---

¹ postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 12 listopada 2001r., sygn. akt K 29/01

kwestii na posiedzeniu niejawnym (np. art. 106 ust. 1), stąd celowe może być rozważenie potrzeby przyjęcia tożsamego rozwiązania w przedstawionych kwestiach.

7. Wątpliwości wywoływać może również zestawienie treści art. 92 ust. 2 i art. 94 ust. 4 z art. 103 ust. 4 projektu. Pierwszy z powołanych przepisów przewiduje, iż publiczne ogłoszenie orzeczenia Trybunału wraz z uzasadnieniem następuje nie później niż w terminie 3 miesięcy od zamknięcia rozprawy. Druga z omawianych regulacji stanowi natomiast, iż w przypadku rozpoznania sprawy na posiedzeniu niejawnym publiczne ogłoszenie orzeczenia Trybunału, także wraz z uzasadnieniem, następuje nie później niż w terminie 30 dni od posiedzenia niejawnego. W uzasadnieniu projektu podkreśla się, iż chodzi w takich sytuacjach o przedstawienie pełnego uzasadnienia orzeczenia. Zgodnie natomiast z art. 103 ust. 1 projektu, orzeczenia, o których mowa w art. 4 ust. 1 - 6, Trybunał ogłasza publicznie, a stosownie do ust. 4 tego przepisu przewodniczący składu orzekającego lub sędzia sprawozdawca podaje zasadnicze motywy uzasadnienia orzeczenia. Można jedynie domniemywać, iż publiczne przedstawienie pełnego uzasadnienia orzeczenia ma następować tylko wówczas, gdy orzeczenie nie zostanie wydane niezwłocznie po zamknięciu rozprawy bądź po zakończeniu posiedzenia niejawnego. Powołane regulacje nie precyzją jednak tej kwestii i nie czynią rozróżnienia w przesłankach przedstawienia jedynie zasadniczych motywów uzasadnienia orzeczenia oraz pełnego uzasadnienia orzeczenia.

Z podobnymi

W

PIERWSZY ZASTĘPCA
PROKURATORA GENERALNEGO

Maciek Jamrogowicz